

*(Een dikke tak, geopend als een drieluik.
Houtbewerking uit Tanzania)*

Dit zal voor jullie een teken zijn

***Zwanenhofviering
Viering van Woord en Gebed
Kerstavond 24 december 2023***

Openingslied – ‘Als groen dat in de wintertijd’

Als groen dat in de wintertijd
aan onze bomen hangen blijft
als zaad dat in de koude grond
moet wachten tot de lente komt:

Refrein

zo is het koninkrijk 2x
midden onder ons 2x

Een kind dat klein en ademloos
Nog sluimert in de moederschoot,
Totdat het uit zijn slaap verlost,
Als mens aan ons gegeven wordt *Refrein*

Een stem die zonder groot geweld
Gerechtigheid en vrede meldt.
De kleinen zullen het verstaan
En samen nieuwe wegen gaan: *Refrein*

Een naam die ons wordt doorgezegd,
Hij die herkend wordt onderweg,
Die komt en gaat en komen blijft
Tot in het einde van de tijd: *Refrein*

Welkom en inleiding op het thema (Alouis)

Van harte welkom, wij mensen van verlangen, van hoop en geloof. Fijn dat we hier samen kunnen zijn op deze Kerstavond in de warmte van onze vertrouwde omgeving.

In onze voorbereiding lazen we de lezingen van Jesaja en Lucas. Al denkend en pratend kwamen we op het thema voor deze viering: *‘Dit zal voor jullie een teken zijn’*.

Het lijkt een gezegde met een opgeheven vingertje. Zo van *‘let op, die is jullie laatste waarschuwing of zoiets’*. Maar zo lijkt het niet bedoeld. Meer dan dat is het een signaal om tot andere daden te komen of zoals die engel zegt in de lezing van Lucas *‘ga op weg, volg dat teken’* en dan zul je het zelf ervaren.

In deze Kerstavond gedenken we de geboorte van een kind, Jezus, een mens onder de mensen. Reikhalzend naar uit gezien. Een nieuwe geboorte, een nieuw verschijnen.

Het appelleert aan ons leven, waarin we ernaar verlangen om onze kwetsbaarheid, onze twijfel en onze angst overwinnen in een steeds opnieuw geboren worden.

Een nieuw begin willen maken en dat teken te volgen om in een nieuw licht te kunnen verschijnen. Wat doet er wezenlijk toe? Waarin en hoe wil ik van waarde zijn? Open en ontvankelijk waarin ieder tot zijn recht kan komen in een liefde waarin God ook als mens kan zijn, lang verwacht.

Openingsgebed (*Eerste en laatste - Kris Gelaude*) (*Alouis*) **en stilte**

Bidden wij tot U Eerste en Laatste

Woord van het begin
beeld geworden van een mens
opdat we zouden inzien
waartoe wij zelf geroepen zijn.

Open onze ogen
en ontsteek ons hart
dat we leren doen
wat wij van u verwachten.

Dat we mensen zijn
van mededogen en ontferming.
Dat we licht uitstralen
en het licht in anderen behoeden.

Dat we knielen
bij het kleine en weerloze.
Dat we heel maken
wat verdeeld is of geschonden.

Dat we treurenden
met stilte en zorg omringen.
Dat ons huis
een herberg wordt van hoop
en wij in de grootste eenvoud
teken zijn van goddelijke kracht.

Omwille van U
Eerste en laatste.
Amen

Lied van Ontferming – *Lied 'een schoot van ontferming'*

Een schoot van ontferming is onze God
Hij heeft ons gezocht en gezien
Zoals de opgaande zon aan de hemel
Hij is ons verschenen toen wij in
Duister waren in schaduw van dood.
Hij zal onze voeten richten
Op de weg naar de vrede.

Eerste Lezing (Marianne)

Jesaja 7, 10-15

De HEER liet verder tegen Achaz zeggen:

‘Vraag om een teken van de HEER, uw God, hetzij uit de diepte van het dodenrijk hetzij uit de hoge hemel.’

Maar Achaz antwoordde: ‘Nee, ik zal geen teken vragen, ik zal de HEER niet op de proef stellen.’

Toen antwoordde Jesaja: ‘Luister, huis van David. Is het u niet genoeg mensen te tergen? Moet u nu ook mijn God tergen?’

Daarom zal de Heer zelf u een teken geven: de jonge vrouw is zwanger, zij zal spoedig een zoon baren en hem Immanuel noemen.

Boter en honing zal hij eten, totdat hij in staat is om het kwade te verwerpen en het goede te kiezen.

Lied

*“Maar een geboorte is niet te stuiten
– hoe ook de wolf verscheurt het lam”*

Tweede Lezing volgens Lucas: 2,1-20 De geboorte van Jezus (Marianne)

In die tijd kondigde keizer Augustus een decreet af dat alle inwoners van het rijk zich moesten laten inschrijven.

Deze eerste volkstelling vond plaats tijdens het bewind van Quirinius over Syrië.

Iedereen ging op weg om zich te laten inschrijven, ieder naar de plaats waar hij vandaan kwam.

Jozef ging van de stad Nazareth in Galilea naar Judea, naar de stad van David die Bethlehem heet, aangezien hij van David afstamde, om zich te laten inschrijven samen met Maria, zijn aanstaande vrouw, die zwanger was.

Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, en ze bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene. Ze wikkeld hem in een doek en legde hem in een voederbak, omdat er voor hen geen plaats was in het nachtverblijf van de stad.

Niet ver daarvandaan brachten herders de nacht door in het veld, ze hielden de wacht bij hun kudde.

Opeens stond er een engel van de Heer bij hen en werden ze omgeven door het stralende licht van de Heer, zodat ze hevig schrokken.

De engel zei tegen hen: ‘Wees niet bang, want ik kom jullie goed nieuws brengen, dat het hele volk met grote vreugde zal vervullen: vandaag is in de stad van David jullie redder geboren. Hij is de Messias, de Heer.

Dit zal voor jullie het teken zijn: jullie zullen een pasgeboren kind vinden dat in een doek gewikkeld in een voederbak ligt.’

Lied: Acclamatie

*Licht in de nacht, dat duister verdrijft,
ontsteek het, wees het jij
Zuivere vlam, verdrijf je licht
De angsten van ons hart
Zuivere vlam, verdrijf met je licht
De schaduw van de dood*

Overweging 'Dit zal voor jullie een teken zijn' (Alouis)

De lezingen van Jesaja en Lucas lijken gebeurtenissen uit vervlogen tijden. We hebben ze al zo vaak gehoord. Misschien zijn ze wat uit ons gehoor verdwenen en zijn ze ver van ons af komen staan. Of misschien kunnen we ze wel dromen.

In Jesaja wordt de Koning Achaz bedreigd. Hij voelt de spanning en de twijfel. Jesaja adviseert hem van godswege een teken te vragen om uit de penarie te komen. Achaz weigert onder het mom dat hij God niet op de proef wil stellen. Waarschijnlijk wil hij zijn eigen angst en kwetsbaarheid niet toegeven. Maar Jesaja geeft aan dat *'de Heer hem dan zelf een teken geeft'*. Een teken in de geboorte van een zoon, die Immanuel – God met ons – zal heten.

We zongen hierover: *'elke geboorte is niet te stuiten – over het lam en de wolf'*. Geboorten zijn onherroepelijk - het leven gaat altijd door in een nieuwe hoop en verlangen. De wolf – een metafoor voor de slechtheid - kan vechten en doden wat hij wil, hoe dan ook, maar er zullen altijd weer begenadigde mensen opstaan, nieuwe lammeren, gevoed met boter en honing - met een nieuwe kijk op de wereld - om tot het goede te keren. Hoe onwaarschijnlijk hoog gegrepen ook! Ooit zal het lam, hoe onschuldig en weerloos, met de wolf samen verkeren.

Verhalen en beelden - zo actueel en herkenbaar heden ten dage in al die conflicten en oorlogen, die twijfel en onzekerheid. Mensen op de vlucht, honger en geweld, slachtoffers, kinderen verweesd achterlatend. Muren die opgeworpen zijn. Er is geen doorkomen aan. Wanneer zal er ooit een eind aan komen? Wie zal een teken tot toenadering geven?

En dan die lezing van Lucas. Ouders – een zwangere vrouw – onderweg. Geen plaats in het nachtverblijf van de stad. Een kind in doeken gewikkeld in een voederbak. Een engel die de Messias – een Bevrijder aankondigt *'Dit zal voor jullie een teken zijn.'*

Jaarlijks staat er bij ons en bij velen nog een Kerststal als een beleving van levende waarden en geloof te midden van die vaak onrustige en onbegrijpelijke wereld. Ieder zal er zijn eigen gedachte over hebben - dat Kerstgebeuren in deze tijd - waarin het Immanuel – God met ons – verder vervaagd.

“Dit zal voor jullie een teken zijn” – de geboorte van een kind.

De vader van Rabbijn Soetendorp deed in de Tweede Wereldoorlog aangifte van zijn zoon en gaf hem o.a. de naam 'Shalom'. De ambtenaar zou gezegd hebben *'zul je dat nou wel doen, je bent toch immers jood?'* Waarop de vader zegt *'vrede zal hij heten, opdat er altijd vrede zal zijn.'*

En onlangs hoorde ik de oud geworden Rabbijn Soetendorp ergens zeggen: *‘Ik houd me met beide handen vast aan het drijfhout van de hoop, een onopzegbare hoop op een betere wereld van vrede en verzoening’.*

En nu vanavond wordt die afstand van hoop en wanhoop klein gemaakt door het aangezicht van een geboren kind. We herkennen het allemaal wel als ouders, grootouder, familie of bekende. Elke geboorte is een nieuw begin voor deze wereld. Een verhaal dat er daarvoor niet was. Een open perspectief naar een toekomst. Wie ben ik? Wie wordt ik? Wie wil ik zijn?

Eerst aan de hand van die scheppers, je ouders. In een wereld steeds vol van verwachting, waarin je het uiteindelijk zelf moet oppakken. Niet alles afgeven op een ander, die het verkeerd doet. Geen God die alles voor jou op zal lossen. Maar jezelf worden in een eigen identiteit - in een wereld die voor je ligt. Vol overtuiging het gesprek aan willen gaan en er steeds weer zin in krijgen om dingen op te lossen. Geen dwarsligger willen zijn in die letterlijke zin van het woord, maar een drager zijn om het spoor naar een goede eindbestemming stevig te houden.

We zijn er samen voor verantwoordelijk om die gebroken wereld heel te maken. Ons leven wordt afgemeten naar het goede dat gedaan wordt. De Schepper heeft de mens immers het recht gegeven én de plicht om dingen te zien vanuit een menselijk perspectief. Elke goede daad daarin herstelt de breuken die er zijn ontstaan. Zonder dat menselijk handelen kan God niet zijn en zal ook het goddelijke er niet zijn. Een menselijke verantwoordelijkheid die ver reikt en die naar het voorbeeld van de geborene van vandaag tot uiting kan komen. Vandaag wordt de mens weer een rimpeling van die hoop gegeven.

Tomas Halik, een Tsjechisch theoloog, bleef in het verborgene geloven tijdens de onderdrukking van het communisme. In zijn gedachte dat *‘God ernaar verlangt om mens te zijn’* duidt hij op de betekenis van dat oorspronkelijke verhaal van mensen onderweg, zoekend naar een plek, steeds dat vertrouwen in een begin van nieuw leven. Betekenis geven aan die menswording van God – of is het de menswording van de mens – zoals deze in wezen is bedoeld – troostend in de kwetsbaarheid, waarin gehechtheid aan elkaar mag en zou moeten zijn - verschillen worden overbrugd in het anders zijn, in welke hoedanigheid dan ook. Er respect kan zijn, het elkaar mogen en kunnen zien. Mensen elkaar kunnen naderen, toenadering zoeken, tot verschijning laten komen en daden kunnen helen. Mensen, wij mensen, zijn vanuit die relatie met de Levende, de Eeuwig Aanwezige – in welk beeld dan ook, maar altijd vanuit een oorsprong waarin alles begon – dat kind van hoop en vertrouwen. Omringd door herders en wijzen, armen en rijken, doeners en denkers.

In die stilte van deze Kerstnacht gebeurt er iets wonderlijks – zoals je de geboorte van ieder kind een wonder mag noemen. Een teken van een lange verwachting – een verrijking waarin ieder mens in zijn innerlijkheid diep geraakt wordt. Het lijkt soms op een cadeau verpakt in een boodschap. Je mag er zijn. Je mag met ons zijn. Samen. Het geeft betekenis aan ieders leven. Die scheppende betekenis. Een woord waarin een God mens geworden is - een openbaring voor hen die vol verwachting zijn van bevrijding - van vrede - van een nieuw leven, waarin wij - wijzelf - krachtig kunnen zijn om het goddelijke te laten verschijnen. Een toekomst voor ogen willen en kunnen houden in die nabijheid, die liefde, waarin het goddelijke met en in ons kan zijn, in die heilige grond van ons en ieders bestaan.

God is waar mensen zich verbinden en waar wij gehoord worden in ons roepen. Waarin wij antwoorden kunnen geven, waarin leven samen delen is en er genade zal zijn.

Het is dat beeld van Kerstmis, dat vanavond precies 800 jaar geleden tot leven werd gebracht door de Heilige Franciscus van Assisi. Een levend gebeuren van mensen en dieren, verscholen in de bergen bij Greccio in Italië. Een verbeelding van Kerstmis. Een Kerstgebeuren, de geboorte van een kind, waardoor het een verhaal van mensen werd in de vrieskou van de nacht, maar in de warmte van het Licht van geloof en verlangen. Een verhaal dat verder gaat door onze jaren heen. Ook ons verhaal dat toekomst heeft en dat het voor ons een teken mag blijven. En zie ook dat teken in het bloemstuk door Gine gemaakt en in de houtsnede op de voorpagina van uw boekje. Zo moge het zijn.

Lied: Nacht van droom en van verlangen

Solo

Nacht van droom en van verlangen
Draagt het schemerlicht ternauwernood

Allen

Nacht van droom en van verlangen
Draagt het schemerlicht ternauwernood

Solo

Onuitwisbaar groeit verlossing
in de barensweeën van de tijd

Allen

Onuitwisbaar groeit verlossing
in de barensweeën van de tijd

Solo

Onmiskenaar moe gedragen
wijkt het duister voor het volle licht

Allen

Onmiskenaar moe gedragen
wijkt het duister voor het volle licht

Dan zingen sterren van de hemel

Één voor één

Rivieren dansen de woestijn

Meer dan twee

Wij lopen recht op kronkelpaden

Naar jou toe

Aankondiging collecte: Voor de Noodopvang Dakloze Asielzoekers in Borne.

Vredewens (het wonder – Kris Gelaude)

Het wonder van de menswording gebeurt.

Niet in een zee van licht.

Niet in straten vol glitter.

Niet in de verblindende veelheid.

En ver van wie uit is op macht.

Maar naamloos, in het holst van de nacht.

Op plaatsen, ontelbaar,

Waar leven wordt doorgegeven,

Waar het brood van vertrouwen

Vanzelfsprekend met ieder gedeeld wordt.

Waar niemand te missen is,

Geen levende ziel onbelangrijk.

Waar grootmoedig een stap wordt gezet,

En nog één en nog één

Naar verzoening en eindelijk vrede.

Het kind van de hoop

wordt steeds weer herboren uit mensen.

God wat een wonder.

Wensen we elkaar vrede en liefde met de hand op ons hart.

Wegzending en zegen

Het is altijd zo'n bijzonder moment aan het eind van een viering. We hebben gezongen en gebeden in een warm gevoel van samen zijn in deze kapel. En allemaal gaan we weer terug naar onze vertrouwde plek door de kilte van deze avond maar in het licht in deze tijd.

Niet altijd zal het even gemakkelijk zijn om die warmte vast te houden. Soms is er kwetsbaarheid, waarin het leven zich kan bevinden. Maar ik hoop dat we dat gevoel van geloof en vertrouwen mogen houden.

En

'soms breekt het licht – in mensen onstuitbaar,

zoals een kind wordt geboren,

gedenk de mens, die wordt genoemd uw kind'.

Laten we gaan met dat teken

en met de wens van een vredevol en liefdevol Kerstfeest

met de zegen van de Levende, Aanwezige God.

Moge Hij ons beschermen en behoeden

en laat ons delen in de kracht van zijn Geest

Zegen ons God die is: Vader, Zoon en heilige Geest.

Amen

Slotlied 'Soms breekt uw licht'

Soms breekt uw licht - In mensen onstuitbaar
Zoals een kind - Geboren wordt
Gedenk de mens - Die wordt genoemd uw kind
Uw koninkrijk - Uw licht.

Geen duisternis - heeft ooit hem overmeesterd
Geen duisternis - heeft ooit hem overmeesterd
Gedenk ons die als hij - Geboren zijn en voorgoed
Die uit zijn mond - Uw Naam hebben gehoord
Die moeten leven - in de schaduw van de dood
Die moeten leven - in de schaduw van de dood
Hem achterna - Hem achterna - Hem achterna Hem achterna

Lied: Christmas Lullaby

Deze viering werd voorbereid door Anneke van Noort, Marianne Sloot, Jan Dijkema en Alouis Otten (voorganger). Met medewerking van het Twents Liturgie Koor o.l.v. dirigent Bram van der Beek, pianist Jos Beunders, gitarist Vincent Kuipers en viool Harm Scholten.